

ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЮ КАРТОПЛІ РАННЬОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД СОРТУ

Муравйов В.О., к. с.-г. н., Мельник О.В., к. с.-г. н.,
Семибратьська Т.В., к. с.-г. н., Духіна Н.Г., к. с.-г. н.,
Інститут овочівництва і баштанництва НААН

Висвітлено результати досліджень щодо впливу передсадивної підготовки бульб на схожість і врожайність ранньостиглих сортів картоплі в умовах Східного Лісостепу України. Відмічено, що найбільший вплив на досліджуванні показники сортів Скарбниця та Іванківська рання має світлове пророщування.

Ключові слова: картопля рання, сорт, передсадивна підготовка бульб, схожість, урожайність.

Вступ. Картопля найпопулярніший продукт нашого столу. Фізіологічна норма споживання картоплі на одну людину в середньому становить 110 кг на рік. Україна входить до першої п'ятірки країн світу з виробництва картоплі. Її вирощують на площі близько 1,4 млн. га, при цьому валовий збір становить 20–21 млн. т. У Східному Лісостепу України збільшення виробництва картоплі, зокрема ранньої, набуває гострої актуальності у зв'язку з великою потребою населення в вітамінах та амінокислотах, особливо незамінних, у весняно-літній період. Але, на жаль, у теперішній час рівень виробництва картоплі ранньої не забезпечує потреб споживання населення. Надходження молоді картоплі в літній період можливо забезпечити за рахунок вирощування в приватному секторі та в результаті імпорту з-за кордону.

Щоб одержувати врожай картоплі ранньої в даному регіоні необхідно приділити увагу таким агроприйомам: передсадивній підготовці бульб, садінню їх у ранні строки, грамотно і вчасно проводити основний обробіток ґрунту і догляд за рослинами. Показник ранньої врожайності картоплі залежить не тільки від проведених агротехнічних заходів, а також від правильно обраного сорту. Для отримання раннього врожаю потрібно висаджувати столові
© Муравйов В.О., Мельник О.В., Семибратьська Т.В., Духіна Н.Г., 2017.

сорти ранньої і середньоранньої груп стиглості, які повною мірою можуть проявити свій продуктивний потенціал. Саме тому доцільним є підбір для виробництва в регіоні такого розмаїття сортів, яким би були властиві висока пластичність, спеко- та посухостійкість, а також низькі темпи виродження.

Мета досліджень: установити основні продуктивні властивості ранньостиглих сортів картоплі, що занесенні до Державного реєстру сортів рослин та рекомендовані до вирощування в Лісостепу України [1].

Методика досліджень. Польовий дослід був проведений в овочевій сівозміні ЮБ НААН згідно з «Методичними рекомендаціями щодо проведення досліджень з картоплею» [2] у чотириразовій повторності. Схема розміщення рослин – 70x35 см. Технологія вирощування картоплі – загальноприйнята для даного регіону. Мінеральні добрива у кількості $N_{60}P_{60}K_{60}$ вносили під час садіння. У 2014 році дослід було закладено 24 квітня, у 2015 – 29 квітня. Польові досліді було проведено на ранньостиглих сортах Серпанок, Тирас, Скарбниця, Струмок та Іванківська рання [3]. Схема досліді включала два варіанти передсадивної підготовки бульб:

1. Без пророщування (контроль).

2. Світлове пророщування (за 40–45 діб до висаджування при температурі 12...15°C бульби пророщували на розсіяному світлі).

За погодними умовами вегетаційні періоди 2014 та 2015 років суттєво різнилися між собою. Вегетаційний період 2014 року був більш сприятливим. Необхідна кількість опадів на початку квітня дала змогу посівам картоплі сформувати дружні сходи, що в подальшому позитивно вплинуло на процеси росту та розвитку вегетативної маси і кореневої системи, сприяло столоно- та бульбоутворенню рослин. Недостатня забезпеченість вологою у 2015 році та нерівномірне її надходження впродовж квітня і травня негативно вплинуло на схожість картоплі та не дозволило рослинам сформувати достатню кількість столонів та утворити максимальну кількість бульб. Більшість досліджуваних сортів суттєво відставали в розвитку, що зумовило значний недобір врожаю.

Результати досліджень. За результатами проведених досліджень встановлено, що світлове пророщування сприяє інтенсифікації ростових процесів у точках росту бульб, прискорює темпи проходження рослинами міжфазних періодів, стимулює ріст і розвиток рослин культури впродовж вегетації. Так в середньому за роки досліджень схожість картоплі становила у варіантах без

пророщування бульб (контроль) 47–85%, за світлового пророщування – 51–88% залежно від сорту (табл. 1). Слід відмітити, що більш ефективним виявилось світлове пророщування бульб ранньостиглих сортів: Тирас, Іванківська рання, Струмок порівняно з сортом Серпанок. Це можна пояснити їх сортовими відмінностями.

1. – Вплив способів передсадивної підготовки бульб на схожість ранньостиглих сортів картоплі, %

Варіант	2014 р.		2015 р.		Середнє	
	без пророщування (к)	світлове пророщування	без пророщування (к)	світлове пророщування	без пророщування (к)	світлове пророщування
Серпанок	76	78	17	23	47	51
Тирас	85	87	70	88	78	88
Скарбниця	83	86	58	67	71	77
Струмок	86	89	82	83	84	86
Іванківська рання	77	79	93	95	85	87

Більшість досліджуваних сортів завдяки передсадивній підготовці суттєво збільшили кількість бульб у кущі порівняно до контролю (табл.2). При цьому бульби сортів Струмок та Серпанок в умовах нерівномірного зволоження та перегріву ґрунту мали певні фізіологічні порушення («дуплистість», вторинний ріст, втрата тургору та інші).

Висновки. За результатами проведених досліджень доведено високу ефективність способу світлового пророщування за передсадивної підготовки бульб картоплі ранньостиглих сортів. Використання цього способу сприяє інтенсифікації початкового росту і розвитку рослин культури, покращує схожість, що у свою чергу, дозволяє отримати високу врожайність молоді картоплі – 22,7 т/га у сорту Скарбниця та 26,0 т/га у сорту Іванківська рання в умовах Східного Лісостепу України.

2. – Вплив способів передсадивної підготовки
на кількість бульб ранньостиглих сортів картоплі, шт./куш

Варіант	2014 р		2015 р.		Середнє	
	без пророщування (к)	світлове пророщування	без пророщування (к)	світлове пророщування	без пророщування (к)	світлове пророщування
Серпанок	6,3	8,8	5,3	9,4	5,8	9,1
Тирас	8,8	9,8	10,1	10,1	9,5	10,0
Скарбниця	6,1	10,0	5,2	7,6	5,7	8,8
Струмок	7,2	7,7	6,5	7,0	6,9	7,4
Іванківська рання	12,0	12,2	10,4	11,9	11,2	12,1
НІР ₀₅	0,9	1,2	0,7	1,1		

Найбільшу врожайність у досліджуваних варіантах спостерігали в середньому за два роки при світловому пророщуванні бульб у сорту Скарбниця (22,7 т/га) та сорту Іванківська рання – 26,0 т/га (табл. 3). У сортів Серпанок, Тирас, Струмок урожайність коливалася в межах 16,5–19,8 т/га.

3. – Вплив способів передсадивної підготовки бульб
на врожайність ранньостиглих сортів картоплі, т/га

Варіант	2014 р		2015 р.		Середнє	
	без пророщування (к)	світлове пророщування	без пророщування (к)	світлове пророщування	без пророщування (к)	світлове пророщування
Серпанок	23,8	29,9	2,0	4,9	10,9	17,4
Тирас	24,8	27,0	9,5	12,6	17,2	19,8
Скарбниця	31,0	34,0	6,1	11,4	18,6	22,7
Струмок	23,1	24,2	7,4	8,8	15,3	16,5
Іванківська рання	31,9	36,0	14,7	16,0	23,3	26,0
НІР ₀₅	4,2	3,8	1,5	2,9		

Бібліографія

1. Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні. – К. – 2017.
2. Методичні рекомендації щодо проведення досліджень з картоплею. – Немішаєве. – 2002.
3. Муравйов В.О. Нові сорти картоплі в умовах Східного Лісостепу України / В.О. Муравйов, О.В. Мельник, О.М. Апанасенко // Селекція і насінництво. – Х., 2004. – Вип. 88. – С. 206–209.

Муравйов В.А., Мельник А.В., Семибратская Т.В., Духина Н.Г. Формирование урожая картофеля раннего в зависимости от сорта.

Резюме. Представлены результаты исследований влияния предпосадочной подготовки клубней на всхожесть и урожайность раннеспелых сортов картофеля в условиях Восточной Лесостепи Украины. Отмечено, что наибольшее влияние на исследуемые показатели сортов Скарбница и Иванковская ранняя имеет световое проращивание.

Muraviov V., Melnik O., Semibratskaya T., Dukhina N.

Formation crop potatoes early in dependence from varieties.

Summary. The results of research on the influence of pre-sowing preparation of tubers on the similarity and yield of early-seeded potato varieties in the conditions of the eastern forest-steppe of Ukraine are described. It was noted that the highest impact on the study of the varieties Skarbnitsa and Ivankivska early is light sprouting.